

verlost van veile vaan.
 Door V's in veelvoud vecht ook gij!
 Victorie! Vlug: vangt aan!'¹

'*Neuerdings*', zo berichtte begin juni het geheime weckrapport van de *Sicherheitsdienst*, de '*Meldungen aus den Niederlanden*',

'*ist in verschiedenen Stellen des Landes eine neue Grussform der königstreuen Niederländer festzustellen. Beim Gruss wird der rechte Arm erhoben und dabei der Zeige- und Mittelfinger in V-Form gespreizt, was 'Vrijheid' und 'Victorie' bedeuten soll.*'²

Volgens een aan de *Wehrmachtbefehlshaber*, generaal Christiansen, uitgebracht rapport weerklonk daarbij soms de roep: 'Verkade!' – en dat begrip sloeg dan op de initialen uit de zin: 'Vrijheid en recht kennen alleen de Engelsen!'³

Waar kwam dit alles op neer? Hierop, dat de anti-Duitse gezindheid die sinds de zomer van '40 gegroeid was, zich in het dagelijks leven steeds sterker in kleine, uitdagende demonstraties ging uiten. Zouden het in de herdenkingsdagen van 10 tot 14 mei '41 wellicht *grote* demonstraties worden?

De provinciale en gemeente-besturen ontvingen instructie van Binnenlandse Zaken, er op toe te zien dat de bevolking op generlei wijze uiting zou geven aan haar 'gevoelens van rouw'; dat was, 'zowel in het belang van ons land en van elke Nederlander alsook in het belang van de noodzakelijke goede samenwerking met de Duitse autoriteiten bepaald ongewenst en mitsdien ontoelaatbaar'; 'plechtigheden bij oorlogsgedenktekenen, bijeenkomsten ter herdenking van gevallen, inzamelingen ten behoeve van de oorlogsslachtoffers en dergelijke' moesten 'onvoorwaardelijk achterwege blijven.'⁴ De pers ontving van de Duitsers instructie, in generlei vorm foto's uit de meidagen van '40 op te nemen, 'gewenst alleen is: foto's van de goede verstandhouding der Nederlandse bevolking met de Duitse soldaten.'⁵

Dwars tegen dat alles in werd die bevolking in verscheidene streken des lands in illegale pamfletten opgeroepen om op de rode of op de 14de mei ten teken van rouw de gordijnen dicht te doen en zoveel mogelijk thuis te

¹ H. B. Fortuin: *En nu hoort u Vrijbuiters . . . Rijmen en praatjes uit de Engelse radio tijdens de oorlogsjaren* (1946), p. 17. ² '*Meldungen aus den Niederlanden*', 47 (10 juni 1941), p. 2. ³ *WBN, I c: Lagebericht 8-14/6/41*, p. 4 (CDI). ⁴ Dep. van binnenl. zaken: rondschrjven, 26 april 1941, aan de commissarissen der provincies (aangehaald in Vergad. p.g.: Notulen, 1 mei 1941, p. 4). Alle verenigingen van oud-militairen werden begin mei op last van de Duitsers door de procureurs-generaal ontbonden. ⁵ Noot voor de redacties no. 406, 8 mei 1941 (DVK, 84 b).